

Circular núm. 36 de la Societat d'Història Natural de les Balears

Març de 2011

SUMARI

- 1 Homenatge al President Honorífic, Andreu Muntaner
- 1 Premi Darder 2010
- 2 Memòria 2009
- 3 Memòria 2010
- 5 La cova des Pas de Vallgornera
- 5 Els taurons a les Balears
- 6 Monografia 16
- 7 Setmana de la Ciència 2010
- 8 Taller d'iniciació a la fotografia digital d'aproximació
- 9 Els nostres naturalistes
- 11 Premi Ramon Llull a la FBE
- 11 En agraïment a Lluís Moragues
- 12 Els viatges dels naturalistes
- 12 Endins 34
- 13 Activitats en preparació
- 14 Les publicacions de la SHN
- 16 El carst, patrimoni natural de les Illes Balears

SHNB

Carrer Margarida Xirgu
16, baixos
07011 Palma
Tel./Fax. 971.733.345
www.shnb.org

President: Antoni Maria Grau
Vicepresident: Francesc Gràcia
Secretari: Damià Vicens
Bibliotecari: Martín Llobera
Tresorera: Maria Vidal
Director de Publicacions:
Guillem X. Pons
Vocal I: Xisca Mir
Vocal II: Antelm Ginard
Vocal III: Damià Ramis

Naturalesa i Societat Circular número 36

Damià Vicens i Xamena
Antelm Ginard i Fullana

HOMENATGE AL PRESIDENT HONORÍFIC, ANDREU MUNTANER

El President, Antoni Grau, a la dreta de la imatge, i el Vicepresident, Lluís Moragues, a l'esquerra, fan entrega d'una placa de plata al President Honorífic, Andreu Muntaner.

plata al nostre President d'Honor, Andreu Muntaner.

Finalment, Andreu Muntaner va tenir unes paraules d'agraïment tant per la emotiva carta de na Mar Cuerda, com per als assistents, i va comentar com varen ser els inicis de la creació de la Societat tot recordant antics socis fundadors com ara Joan Cuerda, Joan Bauzà, Andreu Crespi o Llorenç Garcias.

(continua a la pàg. 4)

MEIKE KÖHLER I SALVADOR MOYÀ-SOLÀ: PREMI DARDER 2010

La Societat ha concedit el *Premi Bartomeu Darder* en la seva 13a edició a **Meike Köhler** i **Salvador Moyà-Solà**, pel seu treball *Physiological and life history strategies of a fossil large mammal in a resource-limited environment*, publicat a la prestigiosa revista *Proceedings of the National Academy of Sciences*.

(continua a la pàg. 9)

MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS ANY 2009

Al llarg de l'any 2009 la vida corporativa de la SHNB s'ha desenvolupat amb plena normalitat. Un resum de les activitats realitzades és així com segueix:

- 1- Publicacions. Està en premsa el volum del Boll. Soc. Hist. Nat. Balears núm. 52, corresponent a 2009; també s'ha publicat la circular Naturalesa i Societat núm. 33 (gener) i núm. 34 (setembre); els Abstracts del congrés internacional *13th European Elasmobranch Association Conference* (disponible en format PDF a la nostra web). Juntament amb la Conselleria de Medi Ambient (Servei de conservació d'espècies) s'ha elaborat la quarta entrega de la col·lecció de fitxes BioAtlas.
- 2- Convenis. S'ha signat el conveni anual amb "SA NOSTRA" per a la publicació del *Bolletí*.
- 3- La SHNB ha participat en un Taller sobre Espècies Introduïdes i Invasores a les Illes Balears al Museu Balear de Ciències Naturals de Sóller el dia 25 de setembre de 2009. Antoni Maria Grau va dur la part de peixos continentals i fauna marina i Guillem X. Pons la part d'aràcnids i mol·luscs introduïts a les Illes Balears.
- 4- La Societat ha participat activament a l'any Darwin a les Illes Balears (2009). Antoni M. Grau fou membre del comitè organitzador. Juntament amb la Universitat de les Illes Balears ha generat una exposició itinerant de la qual se n'han fet tres rèpliques. A la Universitat en motiu de la seva inauguració al campus (12 de febrer Ed. Jovellanos), la Societat aportà distints exemplars museístics. També cedí exemplars per a l'exposició al Museu de Manacor (28 setembre - 11 d'octubre), així com la participació de l'exposició a la Fira de la Ciència (Maó, entre el 16 i 28 de març) i a l'Escola de Salut Pública (Maó, Illa des Llatzeret, entre el 21 i 26 de setembre), el nostre soci Dr. Josep Quintana també aportà material científic. Durant el mes de juliol dos socis de la Societat (Damià Vicens i Pere Crespí) han realitzat el campament d'estiu a es Carnatge com a escenari per aprendre la teoria de l'evolució de Darwin i la biodiversitat.
- 5- Col·leccions. La Societat ha acceptat els materials provinents de l'excavació paleontològica de la cova des Coral-loides (Calvià). Aquesta excavació ha estat realitzada per socis de la Societat, prèvia autorització del Consell de Mallorca (Patrimoni) i com directores de l'excavació han actuat els nostres socis Damià Vicens i Guillem X. Pons. Ja s'ha entregat la memòria i a hores d'ara els materials s'estan estudiant pel nostre soci Pere Bover.
- 6- Col·laboració a la *International Conference on Mediterranean Temporary Ponds* que es va dur a terme de 5 a 8 de maig de 2009. D'aquest congrés ha sortit una publicació de la qual la Societat apareix com a entitat col·laboradora.
- 7- Organització i realització de les jornades *Història i Ciència: commemoració del 40 aniversari de l'arribada de l'home a la Lluna*, juntament amb la UIB i l'OAM, els dies 1 i 2 d'octubre de 2009. Les jornades han estat un èxit ja que hi va haver més de 80 assistents. Els coordinadors de les Jornades varen ser Antelm Ginard, Guillem X. Pons i Damià Vicens. Hores d'ara està en procés d'edició una Monografia de la Societat d'aquestes jornades.
- 8- Organització i realització del congrés internacional *13th European Elasmobranch Association Conference* realitzat a Palma del 19 al 22 de novembre de 2009. Hi va haver uns 100 participants de 20 països diferents. L'èxit va ser rotund. Es varen presentar 38 comunicacions orals i 36 pòsters; aquests treballs s'estructuraren en diverses sessions temàtiques: taxonomia, biologia, gestió i conservació, i pesqueres d'elasmobranquis. Aquesta ha estat la primera ocasió en què un congrés de la EEA se celebrava a l'estat espanyol. A més, es preveu l'edició d'un volum monogràfic de la revista *Scientia Marina* que comptarà amb una selecció dels treballs presentats durant el congrés. Els coordinadors varen ser Gabriel Morey i Antoni Maria Grau.
- 9- La SHNB forma part del Comitè Científic del LIFE BASSES (LIFE05/NAT/ES/000058), que va concloure enguany.
- 10- Representació de la Societat al Consell de Caça del Govern de les Illes Balears (Txema Mayor).
- 11- Representació de la Societat a la Reserva Marina des Malgrats (Benjamí Reviriego).
- 12- La SHNB, com a ONG no governamental, té un representant a la Junta Rectora del Parc Natural de Sa Dragonera (Guillem X. Pons) i la Reserva Natural de s'Albufereta (Damià Vicens) i s'ha desenvolupat amb normalitat.
- 13- La SHNB és membre del plenari de l'Institut d'Estudis Baleàrics (Govern de les Illes Balears, Conselleria de Cultura).
- 14- La SHNB és membre nat, amb un representant, del Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears (Decret 75/2005, de 8 de juliol, BOIB 106, 16/07/2005).
- 15- Una de les tasques més importants ha estat l'adequació del nou local de la SHNB. S'ha pintat i arreglat la façana.
- 16- El local de la Societat s'ha utilitzat per part de la Federació Balear d'Espeleologia i per l'Associació de Geòlegs de les Illes Balears per a realitzar actes diversos i conferències. La FBE ens ha deixat i la seva seu és ara al Palma Arena, encara que de moment la seva biblioteca, a l'espera d'una decisió final, resta al local de la Societat.
- 17- Biblioteca. Continuació de les tasques habituals de revistes arribades, catalogació de bibliografia naturalística de les Illes Balears i política d'intercanvis. Tota la biblioteca ubicada al Lul·lià és al local nou.
- 18- La Societat ha treballat en el projecte "Cartografia i anàlisi geoambiental dels mants edílics desvinculats de la línia de Menorca" investigador responsable Guillem X. Pons (BOIB 31, de 28 de febrer de 2009).
- 19- La Societat ha elaborat l'informe sobre "Els endemismes invertebrats del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana" per a la conselleria de Medi Ambient.
- 20- La Societat s'ha fet dipositària de material CITES, d'ous de Falcó peregrí per a la realització de distints estudis.
- 21- La pàgina WEB <http://www.shnb.org> es manté.

Damià Vicens

MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS ANY 2010

Al llarg de l'any 2010, la vida corporativa de la SHNB s'ha desenvolupat amb plena normalitat. Un resum de les activitats realitzades és així com segueix:

- 1- Publicacions. Està a punt de sortir el volum del Boll. Soc. Hist. Nat. Balears núm. 52, corresponent a 2009; en premsa hi ha el volum del Boll. Soc. Hist. Nat. Balears núm. 53, corresponent a 2010; també s'ha publicat la circular *Naturalesa i Societat* núm. 35 (maig); a punt de sortir la monografia núm. 16 titulada "Història i Ciència: commemoració dels 40 anys de l'arribada de l'home" editada per Antelm Ginard, Guillem X. Pons i Damià Vicens. S'ha editat la quarta entrega de la col·lecció *BioAtlas* de la Conselleria de Medi Ambient i s'ha treballat amb l'edició de la cinquena, actualment en premsa.
- 2- Participació del President, Antoni Maria Grau, a una taula rodona sobre la *Conservación del atún rojo* al Palma Aquarium, el 19 de febrer de 2010.
- 3- Col·laboració a una Jornada Formativa -cicle de conferències denominada "Societat i Cultura. Una visió transversal" el dia 24 d'abril de 2010 a Campanet. Organitzat per PSM-EN, Ajuntament de Campanet, Col·legi Oficial de Geògrafs de les Illes Balears i la SHNB.
- 4- Organització i preparació de les Jornades *El Carst: Patrimoni de les Illes Balears*, juntament amb l'Speleo Club Mallorca, La Federació Balear d'Espeleologia i el Departament de Ciències de la Terra de la UIB. Amb motiu d'aquestes jornades s'està preparant un monogràfic sobre el carst de les Illes Balears.
- 5- Conferències. El dia 6 de setembre de 2010, *Els taurons a les Balears* per Gabriel Morey.
- 6- Participació de la Societat a la Setmana de la Ciència 2010 amb les següents activitats: el dia 8 de novembre, conferència *La biodiversitat vegetal a les Illes Balears*, per Josep Antoni Rosselló; el 13 de novembre, excursió *Biodiversitat a la serra de na Burguesa* per Damià Vicens i Antelm Ginard; el 13 de novembre, excursió *Escolta nocturna d'aus marines - La Mola de Maó*, per Miquel McMinn i Ana Rodríguez; el 16 de novembre, conferència *Origen de la biodiversitat faunística de les Illes Balears*, per Guillem X. Pons; i el 20 de novembre, excursió *Escolta nocturna d'aus marines - Sa Dragonera* (finalment es va fer al Mirador de les Illes Malgrats, a causa del mal temps), per Miquel McMinn i Ana Rodríguez.
- 7- Representació de la Societat al Consell de Caça del Govern de les Illes Balears (Txema Mayor).
- 8- Representació de la Societat a la Reserva Marina des Malgrats (Benjamí Reviriego).
- 9- La SHNB, com a ONG, té un representant a la Junta Rectora del Parc Natural de Sa Dragonera (Guillem X. Pons) i a la Reserva Natural de s'Albufereta (Damià Vicens) i s'ha desenvolupat amb normalitat.
- 10- La SHNB és membre del plenari de l'Institut d'Estudis Baleàrics (Govern de les Illes Balears, Conselleria de Cultura).
- 11- La SHNB és membre nat, amb un representant, del Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears (Decret 75/2005, de 8 de juliol, BOIB 106, 16/07/2005).
- 12- El local de la Societat s'ha utilitzat per part de l'Associació de Geòlegs de les Illes Balears per a realitzar actes diversos i conferències. La biblioteca de la Federació Balear d'Espeleologia, a l'espera d'una decisió final, resta al local de la Societat.
- 13- Col·leccions. Els materials provinents de l'excavació paleontològica de la cova des Coral·loides (Calvià) s'han dipositat a la Societat. S'han realitzat tasques de manteniment i catalogació de material malacològic i paleontològic per part de Pere Bover, Guillem X. Pons i Damià Vicens, material ictiològic per Antoni M. Grau i de Chilopoda per Mateu Vadell.
- 14- Biblioteca. Continuació de les tasques habituals de revistes arribades, catalogació de bibliografia naturalística de les Illes Balears i política d'intercanvis. S'ha actualitzat el catàleg de revistes de la biblioteca i prest s'ampliarà la base de dades.
- 15- La pàgina WEB <http://www.shnb.org> es manté, s'ha actualitzat i s'ha millorat per part d'Antelm Ginard. S'han penjat les darreres circulars així com informació referent a les activitats que la Societat realitza.
- 16- Gràcies al conveni firmat per al digitalització del Bolletí de la Societat se pot consultar en obert al portal RACO (<http://www.raco.cat/index.php/BolletiSHNBalears>).
- 17- La Societat va retre homenatge al seu President d'Honor el Sr. Andreu Muntaner, el dia de l'Assemblea General, per ser un model de naturalista per a la Societat i per la seva col·laboració en pro de la Societat des de la seva fundació.
- 18- Premis. La Societat ha concedit el premi Bartomeu Darder en la seva 13a edició al treball de Meike Köhler i Salvador Moyà-Solà, titulat *Physiological and life history strategies of a fossil large mammal in a resource-limited environment* i publicat a *Proceedings of the National Academy of Sciences*.
- 19- Com a cloenda del LIFE BASSES (LIFE05/NAT/ES/000058), la SHNB estava al comitè científic i ha estat una entitat col·laboradora del congrés de maig 2009, en què s'han publicat les seves actes *International Conference on Mediterranean temporary ponds. Proceedings and abstracts*. I també s'ha publicat el llibre *Basses temporals mediterrànies. LIFE BASSES: gestió i conservació a Menorca*, que s'ha editat en el marc del projecte LIFE BASSES, en la col·lecció recerca de l'IME.
- 20- Col·laboració de la SHNB en l'exposició itinerant *Any Darwin a les Illes Balears*, exposada els mesos de gener i febrer a Formentera.
- 21- Col·laboració amb Recerca en acció (www.recercaenaccio.cat). Fes turisme científic: Es Carnatge i el patrimoni paleontològic.

HOMENATGE AL PRESIDENT HONORÍFIC, SR. MUNTANER

(Continua de la pàgina 1)

A continuació reproduïm el missatge que la Sra. Mar Cuerda ha enviat a la Societat per llegir el dia de l'homenatge al President Honorífic, Sr. Muntaner:

En primer lloc diré que per a mi l'homenatjat continua essent el “Senyor Muntaner”, un jove amic de mon pare que venia sovint per ca nostra i que jo associï a records d'infantesa i a fòssils. Per això us prego que em permeteu (com a sòcia) adherir-me des del Cap i Casal de Catalunya a aquest acte d'homenatge a n'Andreu Muntaner.

Fa pocs dies, al rebre la convocatòria de l'Assemblea i llegir l'ordre del dia, la meua reacció immediata va ser Jo hi vull anar. Aleshores vaig córrer com una nina veiciada a dir-li al meu home que tenia ganes d'anar a Palma i estar present a aquest acte. N'Alfons em respongué que també li venia de gust i que podia acompanyar-me. A continuació valoràrem les possibilitats de deixar la meua germana discapacitada amb la meua filla o dur-la amb noltros, com fem casi sempre. Emperò després de cavilar-ho me n'he adonat de que aquest mes vaig atrafegada amb la feina i resulta complicat deixar a na Maita sense noltros. Al capdavall, he decidit enviar-vos aquest breu missatge. No fa falta remarcar que per a la Societat d'Història Natural n'Andreu Muntaner ha estat i és un referent sempre present. Dins el meu record en Muntaner és una persona lligada a mon pare, als fòssils i a la meua infància. El cas és que quan rememoro la nostra casa de Palma ell hi està sovint present, com una visita que arribava d'horabaixada, quan els nins ja havíem berenat i acabat els deures escolars, de manera que segurament degué rebre més d'una pilotada... Trucava a la porta, anàvem a obrir, anunciàvem el seu nom tot cridant per tal d'advertir al nostre pare, que l'esperava sense moure's.

Aleshores en Muntaner entrava, girava a l'esquerra i s'endinsava a la sala on es trobava mon pare amb les seves “pedres”. Llavors reprenien la conversa obligadament interrompuda uns dies abans, a causa del crit de guerra familiar: ¡Juan! ¡A cenar!

El record amb americana, vestit amb roba obscura, tot i que en aquells temps tot era obscur...; però sempre ens somreia discretament d'una manera característica que jo avui descriuria com a “esperançada”. Tal vegada aquell somriure l'encertà: definitivament aquella època cruel s'ha esvaït.

Mai vaig saber exactament de què parlaven ell i mon pare. Supòs que de fòssils i del Quaternari..., però me'n record de que les seves converses no començaven ni acabaven. Com si sempre tinguessin moltes coses per dir-se, per contar-se, per mostrar-se.

Els dos romanien a la sala d'estar, aliens al truí de la casa, mentre noltros entràvem, sortíem, corriem, cridàvem ... No sé si en Muntaner encara conserva aquesta capacitat de concentració, al bell mig de l'enrenou que noltros produïem. Si així és, la meua més sincera felicitació, Andreu.

Vaig marxar de Mallorca ben joveneta i no el vaig veure pus. Arran de visites familiars sovint demanava notícies seves a mon pare. Quan mon pare va morir, al funeral, a la desfílada dels condols ens saludà un senyor amb barba, i vaig endevinar que era ell quan inicià un somriure que em resultava molt conegut. El meu germà gran em confirmà més tard que la meua intuïció era correcta.

Des de Barcelona, rere un mar blau no llunyà, vull agrair-li com a sòcia, la seva dedicació a la Societat d'Història Natural de les Balears, el seu incondicional suport als més joves i tota la ingent tasca realitzada. Com a filla d'en Juan Cuerda, les moltes agradables estones que compartí amb mon pare. I com a Marimar, oferir-li disculpes per un seguit d'impertinències infantils que segurament va haver d'aguantar.

Amb una forta i carinyosa abraçada per al “Sr. Muntaner” i les meves afectuoses salutacions per la Junta i l'Assemblea.

Mar Cuerda

Barcelona, 15 de maig de 2010

ADRECES ELECTRÒNIQUES DELS SOCIS

Els socis que ho desitgin a partir d'ara podran rebre les circulars de la Societat i les convocatòries d'activitats per correu electrònic.

D'aquesta manera volem fer més àgil la comunicació entre la Societat i els socis i també reduir la despesa de paper.

Els socis que disposin d'adreça electrònica la poden fer arribar a la Societat, a l'adreça:

dvicens7@hotmail.com

QUINS DIES OBRE LES PORTES, LA SOCIETAT?

La Societat obre tots els dilluns, des de les 18h fins a les 20,30h.

COL-LABORAU AMB LA CIRCULAR

Recordau que podeu aportar a la circular els comunicats que puguin ser d'interès pels socis. Per això heu de fer arribar l'escrit al Secretari de la Societat, Damià Vicens, a l'adreça de correu electrònic:

dvicens7@hotmail.com

LA COVA DES PAS DE VALLGORNERA I ELS SEUS TRESORS PALEONTOLÒGICS

No fa gaire mesos, els diaris se'n feien ressò d'una notícia relacionada amb una troballa paleontològica. Un equip de paleontòlegs de l'IMEDEA havia excavat la cova del Pas de Vallgornera, amb l'ajuda logística d'un equip de la Federació Balear d'Espeleologia entre d'altres. Fa gairebé 100 anys, la paleontòloga anglesa Dorothea Bate va publicar per primer cop la descripció del *Myotragus balearicus*, i han hagut de passar aquests anys per a realitzar un altre descobriment de primera magnitud.

Centenars d'ossos d'un *Myotragus* de fa uns dos milions d'anys, a mig camí del *Myotragus antiquus* i el *Myotragus kopperi*, en un estat excepcional de conservació, i a més, molts dels ossos estaven complets i en superfície, no enterrats en el sediment, el que és impensable en un jaciment d'aquesta cronologia segons paraules del director de l'excavació, Pere Bover.

Fins ara és l'únic jaciment d'aquesta edat d'aquesta tipologia, els coneguts fins ara tan antics presenten unes bretxes duríssimes i els ossos o bé estan fragmentats o bé deformats.

No només han aparegut restes de *Myotragus*, també han aparegut restes de la rata cellarda fòssil (*Hypnomys*), la musaranya fòssil (*Nesiotites*), d'amfibis, d'un lacèrtid, ratapinyades, ocells i cargols.

Damià Vicens

ELS TAURONS A LES ILLES BALEARS

El dia 6 de setembre de 2010, Gabriel Morey va pronunciar una conferència a la Societat, *Els taurons a les Illes Balears*, en la qual va mostrar l'estat de vulnerabilitat dels taurons a la Mediterrània i la necessitat de pensar noves estratègies a nivell global per a salvar la majoria d'aquests peixos de la seva desaparició. La conferència va ser un èxit de públic; assistiren unes 30 persones, 25 de les quals eren socis.

Imatges d'alguns moments de la conferència de Gabriel Morey.

Damià Vicens

MONOGRAFIA 16. HISTÒRIA I CIÈNCIA: COMMEMORACIÓ DELS 40 ANYS DE L'ARRIBADA DE L'HOME A LA LLUNA

S'ha editat la monografia número 16 de la Societat, que conté la majoria de les conferències que es varen impartir a les Jornades del 2009, *Història i ciència: commemoració dels 40 anys de l'arribada de l'home a la Lluna*.

Obre la monografia un article de **Josep Batlló** en el que ens descriu el coneixement científic sobre la posició del nostre satèl·lit, des de les primeres observacions prehistòriques fins ara. A continuació, **Victòria Rosselló** exposa les observacions de la Lluna en l'època pretelescòpica i també de les observacions, fetes per Galileu Galilei, amb el primer telescopi, ara fa 400 anys, fins a l'època actual. **Joan Serra**, explica en el seu article les primeres observacions astronòmiques, del naixement de la ciència astronòmica, de la manera en què l'home va relacionar l'ombra d'un pal amb el moviment del Sol i a partir d'aquí va començar a generar un coneixement que li ha permès arribar a viatjar fins a la Lluna. Seguidament, **Damià Crespi** ens fa una exhaustiva descripció de la geologia lunar. Ens parla de la morfologia i estructura de la Lluna i com l'estudi de la geologia lunar facilita l'estudi geològic d'altres cossos planetaris, com ara la Terra, Mercuri, Venus o Mart. **Gaspar Juan**, presenta un article sobre la geografia de la Lluna i explica els seus moviments, complexos i difícils de determinar amb exactitud. Tot seguit, **José María Madiedo** explica en el seu article els impactes que sofreix contínuament el nostre satèl·lit i també el seu treball a la Universitat de Huelva que en col·laboració amb l'Institut d'Astrofísica d'Andalusia (IAA-CSIC) realitza un monitoratge continuat de la regió no il·luminada de la Lluna amb la finalitat de detectar aquests impactes. Després **José María Sánchez** ens exposa els mites i creences populars que des de l'antiguitat han envoltat el nostre satèl·lit. Ens parla de l'admiració o del temor que a l'antiguitat produïen els eclipsis; de la presumpte influència de la Lluna sobre l'agricultura o de la relació entre els períodes en què succeeixen més parts i el canvi de fase lunar. La influència que sempre ha tingut la Lluna en la nostra cultura popular i la manera en la qual es

pot divulgar la ciència a partir d'aquests coneixements és el tema de l'article de **Lluc Mas**. En aquest article es palesa la diferència entre l'astronomia en la cultura popular i l'astronomia popular, tantes vegades fonamentada en creences falses o supersticions. Hi ha un article, sobre vols tripulats a la Lluna, centrat en el programa Apol·lo, de **Joan Rosselló**, enginyer aeronàutic, que durant la seva carrera ha participat primer en el disseny de components de satèl·lits de telecomunicacions i més tard en el disseny i anàlisi estructural d'elements de vehicles espacials, en especial COLUMBUS, ARIANE 5 i el telescopi espacial XMM, per l'Agència Espacial Europea. Finalment hi ha un article de **Miquel Serra-Ricart** en el que ens dóna a conèixer els grans espectacles celestes: els eclipsis de Sol i de Lluna, les aurores polars i les pluges d'estrelles.

Als annexos hi podem trobar un breu currículum d'un dels enginyers de la NASA que va formar part del programa Apol·lo, el Dr. Andreu Ripoll. També hi ha una ressenya del currículum d'una altra persona que formà part de la xarxa mundial de la NASA com observador de possibles fenòmens lunars, durant les missions Apol·lo, el Sr. Ramon Compte, un dels primers socis de la SHNB. A continuació hi ha un article sobre l'insigne astrònom mallorquí, Sr. Vicenç Mut, al qual se'n fa referència en alguns dels articles. Després podem trobar-hi la Cronologia de l'exploració espacial, fins a la conquesta de la Lluna, un recull d'imatges de les Jornades i per acabar el programa de les Jornades.

L'edició de la monografia ha anat a càrrec d'Antelm Ginard, Guillem X. Pons i Damià Vicens.

Antelm Ginard, Guillem X. Pons i Damià Vicens

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA 2011

Ja hi ha data per a l'Assemblea, serà el divendres 27 de maig, a les 19,00 h en primera convocatòria i a les 19,30 h en segona convocatòria, i tindrà lloc al local de la Societat, en la qual es procedirà a la renovació de la terna de càrrecs de la Junta Directiva que a continuació s'indiquen: Secretari, Director de Publicacions i Vocal III. Si algun soci vol presentar candidatura s'ha de posar en contacte amb en Damià Vicens, al correu electrònic: dvicens7@hotmail.com.

En acabar l'Assemblea està previst anar a sopar tots plegats, a un restaurant proper a la Societat. Hauríeu de confirmar la vostra assistència, el més aviat possible.

Damià Vicens

BIOATLES

Ja ha sortit la cinquena edició de la col·lecció de fitxes BioAtles editada per la Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat i la col·laboració de la Societat d'Història Natural de les Balears. En aquesta entrega es presenten tot un seguit d'espècies de plantes, vertebrats i invertebrats.

La Societat ha participat a la Setmana de la Ciència 2010, amb una sèrie d'activitats. S'han

realitzat dues conferències, *La biodiversitat vegetal a les Illes Balears*, per Josep Antoni Rosselló, i *Origen de la biodiversitat faunística de les Illes Balears*, per Guillem X. Pons, i també tres sortides, *Biodiversitat a la serra de na Burguesa*, per Damià Vicens i Antelm Ginard, *Escolta nocturna d'aus marines a La Mola de Maó*, per Miquel McMinn i Ana Rodríguez, i *Escolta nocturna d'aus marines al Mirador de les Illes Malgrats*, per Miquel McMinn i Ana Rodríguez.

La biodiversitat vegetal de les Illes Balears.

El dia 8 de novembre de 2010, Josep Antoni Rosselló de la Universitat de València i director del jardí botànic Marimurta de Blanes, pronuncia la conferència *La biodiversitat vegetal de les Illes Balears*.

Josep Antoni Rosselló, parlà de biodiversitat vegetal.

Amb una assistència d'unes 25 persones a la seu de la Societat d'Història Natural de les Balears es realitzà una presentació sobre el coneixement que es té sobre la biodiversitat vegetal des d'una perspectiva molecular, trencant paradigmes sobre el seu origen i la seva relació.

Després de quasi una hora de confe-

rència hi va haver mitja hora més de debat amb el públic, botànics de la UIB, estudiants i aficionats al tema.

Origen de la Biodiversitat faunística de les Illes Balears

A la conferència de dia 16 de novembre, Guillem X. Pons de la Universitat de les Illes Balears ens parlà de la Biodiversitat de la fauna de les Illes Balears.

Guillem X. Pons, en un moment de la seva intervenció.

Amb una assistència d'unes 20 persones a la seu de la Societat d'Història Natural es realitzà una presentació sobre el coneixement que es té sobre la biodiversitat animal i el seu origen. Es va parlar també de les noves tècniques moleculars que donen informació sobre el moment de separació de les espècies (rellotges moleculars). Es parlà de les perspectives de futur en el coneixement de la fauna balear, així com de la seva problemàtica.

Després de gairebé una hora de conferència hi va haver 40 minuts més de debat amb el públic. La política de conservació, les espècies en perill d'extinció, la problemàtica de les espècies de fauna introduïdes foren punt de debat del col·loqui final.

Amb aquesta segona conferència es tancava el coneixement global sobre la particular biodiversitat animal i vegetal de les nostres illes.

Escolta nocturna d'ocells marins. Una nit amb el virot petit. La Mola (Maó)

Excursió del dia 13 de novembre organitzada per Miquel McMinn i

Ana Rodríguez. Es va iniciar a les 6:30 hores de l'horabaixa; el punt de trobada fou la barrera que dona accés a La Mola de Maó a on s'esperà a tots els inscrits.

Prèviament s'havia fet un viatge per organitzar la sortida. Es va demanar autorització d'accés al capità Javier Girona, director del Museu Militar de Menorca, qui ens donà permís per a realitzar aquesta activitat i ens deixà les claus d'accés de la barrera i de l'interior del recinte de La Mola, recollint-les a les oficines de s'Esplanada (Es Castell). Tots plegats fèrem l'accés en cotxe fins a una zona interior.

Caminant anàrem fins a un primer punt d'escolta vora el far de senyalització. El temps no va acompanyar, feia vent i no facilitava l'escolta. Als assistents se'ls va repartir un llibret sobre el virot petit i un full resum elaborat expressament per a l'activitat.

Els assistents es mostraren molt interessats en el tema.

Escolta nocturna d'ocells marins. Una nit amb el virot petit. Els Malgrats (Calvià)

Sortida realitzada el 20 de novembre de 2010. Malgrat estava previst visitar i romandre el vespre a Sa Dragonera, el mal temps va fer impossible realitzar aquest itinerari. Com és preceptiu es va demanar autorització al director del parc, Martí Mayol per quedar a dormir i romandre al parc Natural, que ens va concedir. La previsió del temps no era massa favorable i es va avisar als inscrits de la modificació del lloc de l'escolta.

A les illes Malgrats hi ha distints nuclis reproductors de virot petit i amb el temps en contra, els 10

Des del Mirador, els assistents albiraren els aucells.

assistents albirarem els aucells. Es va armar un telescopi, i també amb els prismàtics dels participants s'observà el moviment dels aucells. El renou de les ones feia impossible la seva escolta, però si es veren individus solitaris de virot petit volant a la zona, a més de gavines i corbs marins. L'activitat s'inicià a les 17:30 i finalitzà a les 22:00.

Igualment com es va fer a La Mola, es va fer una dissertació sobre l'espècie, els seus sonogrames, diferenciació de sexes, problemàtica de l'espècie, etc.

Observació crepuscular del virot petit.

La serra de na Burguesa: valors mediambientals i biodiversitat

Excursió del 13 de novembre de 2010. Es va iniciar a les 9:30 hores del matí amb una vintena de persones entre grans i petits. Just abans d'iniciar l'excursió es va repartir un text amb un resum de la biodiversitat de na Burguesa i es va explicar breument el que ens podríem trobar en aquest indret, tan proper a Palma i per una majoria tan desconegut.

A mig camí es va fer una aturada on es van explicar el valors mediambientals de la serra; una de les qüestions que més va sorprendre als assistents va ser que la serra de na Burguesa estigui exclosa del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, tenint en compte que n'és una part important.

Aturada a la cova des Coll des Pastors, serra de na Burguesa.

Mentre caminàvem els assistents feien preguntes, la majoria de les quals relacionades amb la flora i

fauna. Molta gent es va sorprendre gratament del paisatge i de la frondositat del boscos d'aquest paratge.

Una vegada arribarem al coll des Pastors, vàrem fer un petit descans i aprofitarem per reposar forces. Seguidament anarem a la cova des Coll des Pastors, on es va fer una explicació de la vegetació existent a l'entrada del coval i es varen mostrar les falgueres que s'hi poden trobar. També es va parlar de la formació i del possible ús d'aquesta cavitat.

Per acabar l'itinerari ens vàrem dirigir cap al Puig Gros de Bendinat i visitarem l'entrada de la Covota des Puig Gros de Bendinat.

Devers les 13:00 hores iniciarem la tornada al punt de partida on arribarem sense cap incident sobre les 14:00 hores, moment en què donarem per acabada l'excursió.

Guillem X. Pons, Damià Vicens i Antelm Ginard

TALLER D'INICIACIÓ A LA FOTOGRAFIA DIGITAL D'APROXIMACIÓ

Durant el proper mes de maig, s'impartirà un taller d'iniciació a la fotografia digital d'aproximació, a càrrec de **Vicenç Pla**. El taller està orientat a usuaris de DSLR. Durant les sessions teòriques es farà una introducció bàsica a la fotografia d'aproximació on es descriuran la teoria, la tècnica i els materials que s'utilitzen en aquest tipus de fotografia.

IMPORTANT! Es requereixen coneixements fotogràfics (entendre la relació entre velocitat/obertura/ISO, conèixer l'escala de números f, la profunditat de camp, conèixer la càmera, etc.) per a seguir el taller amb fluïdesa.

Dates de les sessions:

Dia 2 de maig, dilluns, de les 18h a les 20:30h, sessió teòrica al local de la Societat.

Dia 4 de maig, dimecres, de les 18h a les 20:30h, sessió teòrica al local de la Societat.

Dia 7 de maig, dissabte, de les 9h a les 14h, sortida al camp i sessió pràctica.

LES PLACES SÓN LIMITADES a 20 persones.

ATENCIÓ! Cal fer reserva de plaça a l'adreça: shnb@shnb.org

MEIKE KÖHLER I SALVADOR MOYÀ-SOLÀ: PREMI DARDER 2010

(Continua de la pàgina 1)

Salvador Moyà-Solà, preparant una conferència.

Meike Köhler i Salvador Moyà-Solà, a partir de l'estudi osteològic de les restes de *Myotragus balearicus*, han arribat a la conclusió que aquest bòvid tenia un creixement molt lent, més semblant al rèptils que als mamífers. El *Myotragus* no tenia depredadors a les Gimnèsies i es va haver d'adaptar a unes illes en què l'aliment per ells sembla que era un recurs limitat. Per adaptar-se, el seu organisme va desenvolupar el mateix ritme de creixement que els cocodrils, amb ritmes lents i períodes en els que s'aturen de créixer, per a arribar a la maduresa a una edat molt tardana.

Aquest article no només ha merescut el premi Bartomeu Darder de la Societat, també ha rebut el premi internacional de investigació en paleontologia, **Premi Paleonturologia 10**, que dona a Terol la Fundación Conjunto Paleontológico de Teruel-Dinópolis amb la col·laboració de la Fundación Teruel Siglo XXI i també el Premi a l'Excel·lència Investigadora de la Universitat Autònoma de Barcelona.

D'esquerra a dreta: Meike Köhler, Salvador Moyà-Solà, David Alba, Jordi Galindo i Isaac Casanova. Fotografia del butlletí electrònic, núm. 449, de la Diputació de Barcelona, l'autora de la qual és Eva Guillamet.

D'esquerra a dreta: William Cooper, Rosmary Grant, Peter Grant i Meike Köhler.

Damià Vicens

ELS NOSTRES NATURALISTES

Pere Bover i Arbós (Palma, 1972)

Segons paraules seves, la seva formació anava més dirigida cap a la biologia marina i a l'ecologia de poblacions d'espècies actuals, però durant els seus estudis de biologia a la Universitat de Barcelona ja va sentir molta curiositat pels ossos. Posteriorment va conèixer el Dr. Josep Antoni Alcover i a un grup de naturalistes que en aquell moment treballaven amb ell, la qual cosa el va introduir en el món dels vertebrats insulars fòssils.

L'any 1995 es va llicenciar en Ciències Biològiques a la Universi-

tat de Barcelona (especialitat de zoologia). Des de l'any 1998 va estar a l'IMEDEA com a becari predoctoral estudiant el *Myotragus*, fins que a l'any 2004 defensà la tesi, a la Universitat de les Illes Balears, titulada *Noves aportacions al coneixement del gènere Myotragus (Artiodactyla, Caprinae) de les Illes Balears*.

De l'any 2000 fins el 2004 va ser membre de la Junta Directiva de la SHNB i ha col·laborat des de sempre amb la Societat i amb el Museu Balear de Ciències Naturals.

En Pere topografiant una cova a la serra de na Burguesa (novembre de 2009).

(Continua a la pàgina següent)

ELS NOSTRES NATURALISTES

Pere Bover i Arbós (Palma, 1972)

(Continua de la pàgina anterior)

A l'any 2002 va visitar durant 5 setmanes la Mammals Division del National Museum of Natural History-Smithsonian Institution de Washington, per a l'estudi de material dentari de bòvids.

A partir de l'abril de 2006 va treballar dos anys a Nova York, a la Division of Vertebrate Zoology (Department of Mammalogy) de l'American Museum of Natural History, on ja hi havia estat 6 setmanes, l'any 2001.

Ha participat a multitud d'excavacions paleontològiques cercant ossos de vertebrats, ja sigui com a codirector d'excavacions o realitzant diverses tasques. Ha estat codirector d'excavació de la cova des Moro (Mallorca) i codirector de la realització d'una cala de tempteig a la cova Murada (Menorca), el 2003. Ha participat a les excavacions de la cova Estreta, cova des Moro, cova Genovesa, cova des Coral-loides, sa Pedrera de s'Ònix, etc, a Mallorca, i a la seva darrera estança als Estats Units va participar a una expedició paleontològica a Puerto Rico. També ha participat a una excavació a l'illa de Sardenya (Itàlia).

En Pere, en el centre de la imatge, en una sortida per la serra de na Burguesa.

Ha assistit a nombrosos congressos i aquí, ha col·laborat amb l'organització d'algunes Jornades del Medi Ambient de les Balears organitzades per la Societat, i també com a membre del comitè organitzador del Simposi Internacional *Insular Vertebrate Evolution: the palaeontological approach*, organitzat per l'IMEDEA i la Societat el setembre de 2003, fruit

Netejant ossos de *Myotragus* a l'IMEDEA (març de 2009).

del qual es va editar una monografia de la Societat de la qual n'és coeditor.

Els seus articles en els quals estudia els mamífers prehumans de les Balears són presents tant a revistes nacionals com a internacionals de reconegut prestigi; també ha participat a nombrosos capítols de llibres; ha col·laborat tant amb investigadors nacionals com estrangers, com ara J.A. Alcover, J. Quintana, M.R. Palombo, A. Traveset, B. Seguí, J.J. Fornós, F. Gràcia, G.X. Pons, J. Michaux, etc.

No només té la vessant de paleontòleg, també té una vessant d'espeleòleg que complementa la primera. De fet, actualment, és el president del recent refundat Speleo Club Mallorca, un club emblemàtic i pioner de l'espeleologia moderna a Mallorca. És per aquest motiu que ha col·laborat a molts articles relacionats amb els carst, la majoria dels quals són multidisciplinaris i en col·laboració amb altres naturalistes i espeleòlegs de les illes, com són M. Trias, M.A. Barceló, D. Crespi, M. Vadell, F. Gràcia, B. Santandreu, P. Arnau, etc.

En els darrers anys s'han fet descobriments paleontològics de primer ordre a l'illa de Mallorca i en Pere sempre ha participat o bé a les troballes o bé en l'estudi dels espècimens. Recentment ha descrit una nova espècie de *Myotragus*, en

col·laboració amb J. Quintana i J.A. Alcover. Aquest caprí s'ha anomenat *M. palomboi* i s'ha descrit a partir d'ossos trobats a un jaciment del Pliocè inferior del caló d'en Rafalino. En el mateix jaciment, també s'hi han trobat la víbora fòssil més gran d'Europa, una nova espècie de lagomorf *Hypolagus*, una tortuga gegant, un lacèrtid de gran mida, una rata cellarda, etc. En Pere, juntament amb els investigadors anteriors i S. Bailon, ho estan estudiant actualment.

Durant el trasllat de la col·lecció Cuerda

Tan espectacular com el que s'ha descrit fins ara és el resultat de l'excavació feta el maig de 2010 a la cova del Pas de Vallgornera, en la qual s'han exhumat multitud d'ossos d'un *Myotragus* antic (entre *M. antiquus* i *M. kopperi*) i restes d'altres vertebrats d'uns 2,4 milions d'anys. Els ossos, la majoria dels quals s'han trobat en superfície i en un excel·lent estat de conservació, juntament amb l'antiguitat del dipòsit, fan que aquest jaciment cobri una especial importància que traspasa les nostres illes. En Pere ha estat el director d'excavació d'aquest jaciment i també del jaciment del caló d'en Rafalino, tan transcendental per a l'estudi de la fauna pliocena i quaternària illenca.

Voldríem acabar destacant d'en Pere, brillant paleontòleg i gran company de projectes, la millor de les seves qualitats, l'amistat.

Damià Vicens i Antelm Ginard

PREMI RAMON LLULL A LA FEDERACIÓ BALEAR D'ESPELEOLOGIA

L'enhorabona a la **Federació Balear d'Espeleologia** que ha estat guardonada amb el premi **Ramon Llull**, que atorga el Govern de les Illes Balears, per Decret, a proposta del president del Govern de les Illes Balears o d'un conseller, previ acord del Consell de Govern.

S'ha concedit a la Federació Balear d'Espeleologia *Per la seva tasca de recerca, coneixement i suport a la conservació del ric patrimoni subterrani de les Illes Balears i del carst, un dels més rics del món. Perquè des de la seva vessant esportiva han creat les condicions per a desenvolupar una espeleologia d'exploració i topografia desinteressada. És el reconeixement dels nombrosos integrants de la federació que des d'una formació autodidacta i sense benefici econòmic han efectuat aportacions valuoses al coneixement científic de la nostra natura, posant en evidència un món capritxós i de gran bellesa amagada, desconegut per les dificultats d'accés però no per això condemnat a l'oblit.* (Font: Premsa Govern de les Illes Balears).

EN AGRAÏMENT A LLUÍS MORAGUES

Unes paraules d'agraïment a Lluís Moragues:

En Lluís va deixar la Junta Directiva de la Societat la passada Assemblea del maig del 2010. Per aquest motiu volem recordar la seva ingent tasca a la Societat. En Lluís va ser vocal III des de 1998 fins l'any 2000, que va ser nomenat President, càrrec que ostentà fins el 2006 en el que va passar a ocupar la vicepresidència fins l'any 2010.

En Lluís va ser comissari, juntament amb en Josep Antoni Alcover, na Margalida Llabrés, i molts altres socis de la Societat, de l'exposició *Les Balears abans del humans*, inaugurada a inicis del 2000 a Palma i que també es va fer a Inca, a Maó i finalment el 2001 a Sant Antoni de Portmany.

Durant la seva presidència es varen recuperar les Jornades de Medi Ambient de les Balears, les darreres dataven de l'any 1990. Es varen organitzar i realitzar les III (2001) i les IV (2004) de manera que varen quedar completament consolidades per a la seva continuïtat. L'any 2008, ja com a vicepresident, la Societat va organitzar la 5a edició, per primera vegada a tres illes, Menorca, Mallorca i Eivissa.

Durant aquests anys, dues cites importants més van tenir lloc amb la participació de la Societat: *International Symposium Insular Vertebrate Evolution: the Palaeontological Approach* realitzada

el 2003 i les *Jornades de Commemoració i Estudi de l'Eclipsi total de Sol a la Mallorca de 1905*, realitzades el 2005.

Gràcies a la seva tenacitat, també es va aconseguir la declaració d'Utilitat Pública de la Societat durant la seva presidència.

Ara bé, una de les coses que probablement més va marcar la presidència d'en Lluís va ser la compra del local de la Societat a Son Cotoner (Palma), compra de la qual va ser un dels principals impulsors, juntament amb la resta unànime d'aquella junta, i de la qual se'n compliran set anys el proper mes de juny.

La compra del nou local va duu associada una sèrie de tasques, com ara condicionar la nova seu i realitzar el trasllat des de l'antiga seu de l'Estudi General Lul·lià, tasques en les quals en Lluís va contribuir activament.

En Lluís, segon per la dreta, durant l'assemblea de 2006.

També va ser el nexa d'unió amb l'Associació de Geòlegs de les Illes Balears i hores d'ara tenen la seva seu al local de la Societat.

Després d'aquestes breus pinzellades de la seva tasca envers la Societat només ens resta donar-li les gràcies per la seva contribució a la Societat i animar-lo a seguir endavant amb futurs projectes.

Junta Directiva de la SHNB

En Lluís, en una reunió a la Societat.

CICLE DE CONFERÈNCIES: ELS VIATGES DELS NATURALISTES

Durant el primer trimestre del 2011, la Societat ha organitzat un cicle de conferències, **Els viatges dels naturalistes**. En el cicle hi ha hagut tres conferències en les quals ens han parlat de Nova Zelanda, la Mar Roja i Argentina.

Nova Zelanda

En **Miquel McMinn**, el 13 de gener, ens va parlar sobre la natura de les illes petites de Nova Zelanda. Va parlar dels procediments per a recuperar els boscos autòctons d'aquestes illes, en que l'acció de l'home els ha reduït dràsticament per la introducció d'arbres i plantes foranes que s'han adaptat perfectament a les condicions climatolò-

giques d'aquestes illes. També va parlar de la reintroducció d'espècies endèmiques de Nova Zelanda a les illes. Per aquesta raó no només era important recuperar els boscos autòctons, també es feia imprescindible l'eradicació de les rates i d'altres vertebrats introduïts per l'home en temps històrics. En algunes illes ja s'ha aconseguit l'eliminació dels rosegadors.

Biodiversitat de la Mar Roja

El 15 de febrer, en **Guillem X. Pons**, ens va parlar de la Mar Roja i de la seva espectacular biodiversitat. Els esculls de corall alberguen una impressionant diversitat de peixos, crustacis, mol·luscs, etc. Les tortugues són habituals on hi ha fons amb fanerògames marines. Curiosament el litoral és ple de dunes i d'un ambient desèrtic i molt xèric. Actualment s'està urbanitzant en gran manera el litoral, la qual cosa no

augura un bon futur pels ecosistemes marins propers si no es fa una gestió molt responsable i intel·ligent.

Campanya paleontològica als Andes argentins

El 15 de març va tenir lloc la darrera conferència del cicle, a càrrec de **Damià Ramis**. Mostrà imatges del Museu de ciències naturals de la ciutat de La Plata, que compta amb una prestigiosa col·lecció de grans mamífers fòssils. A continuació mostrà imatges de La Pampa; es van veure el Andes, algun còndor, els gautxos, etc. Gràcies a la Dra. Claudia Tambussi, en Damià Ramis formà part d'una expedició als Andes argentins cercant fòssils de vertebrats del Miocè. Els paleontòlegs durant l'expedició varen sentir el tremolor produït pel sisme de Xile del 2010 que va produir un tsunami a la costa d'aquest país.

ENDINS 34, 2010

Ha sortit el número 34 de la publicació ENDINS, que dirigeix el nostre consoci Francesc Gràcia.

Sumari

- LLUÍS ROCA RAMOS 1952-2010 *per Miquel Trias.*
- LA COVA DE SA FONT (O COVA DES MORO) I L'ORIGEN DEL TOPÒNIM DE L'ILLA DE SA DRAGONERA: UNA HIPÒTESI ESPELEOLÒGICA *per Àngel Ginés i Joaquín Ginés.*
- LA COVA DE SA TOSSA ALTA (Escorca, Mallorca): UNA ESTACIÓ PREHISTÒRICA REMOTA A LA SERRA DE TRAMUNTANA *per Alexandre Valenzuela, Moisés Bonnin, Jordi Bartolomé, Josep Antoni Alcover i Miquel Trias.*
- EL SISTEMA DE CAVITATS GLEDA-CAMP DES POU (Manacor, Mallorca) *per Francesc Gràcia, Bernat Clamor, Pere Gamundí i Joan J. Fornós.*
- PTERIDÒFITS I BRIÒFITS DE LES CAVITATS DE LA SERRA DE NA BURGUESA (Serra de Tramuntana, Mallorca) *per Antelm Ginard, Damià Vicens, Josep A. Rosselló, Guillem X. Pons, Miquel Mir-Gual, Vicenç Pla, Damià Crespi, Miquel À. Barceló i Pere Bover.*
- LOS CONJUNTOS MORFOLÓGICOS DE FLUJO ASCENDENTE (*Morphologic Suite of Rising Flow*) EN LA COVA DES PAS DE VALLGORNERA (Llucmajor, Mallorca) *per Antoni Merino i Joan J. Fornós.*

- PRESENCIA DE POOL FINGERS Y U-LOOPS EN LA COVA DES PAS DE VALLGORNERA (Mallorca, España) *per Antoni Merino i Joan J. Fornós.*
- ANÁLISI MORFOMÈTRICA DEL CARST DE PINACLES MEDITERRANI DE SA MITJANIA (Escorca, Mallorca) *per Àngel Ginés, Joaquín Ginés i Pere M. Miralles.*
- LES CAVITATS DE LA SERRA DE NA BURGUESA. ZONA 9: SON BORONAT-L'HOSTALET (3a part) (Calvià, Mallorca) *per Damià Crespi, Pere Bover, Antelm Ginard, Damià Vicens, Mateu Vadell, Miquel À. Barceló i Francesc Gràcia.*
- NOVES APORTACIONS A L'ESTUDI DE LES CAVITATS DE CALA FALCÓ-CALA VARQUES (Manacor, Mallorca) *per Francesc Gràcia, Pere Gamundí, Bernat Clamor, Miquel Trias, Joan J. Fornós, Mateu Febrer i Jaume Pocoví.*
- ESPELEOTOPONIMIA DE MOTIVACIÓ PALEONTOLÒGICA I ANTRACOTOPONIMIA DE LES ILLES BALEARS *per Guillem Mas, Heracli Astudillo, Josep Quintana i Francesc Gràcia.*
- APORTACIÓ AL CONEIXEMENT DE LES CAVITATS DE LA MACARONÈSIA *per Miquel Trias, Juan Carlos Rando i Josep Antoni Alcover.*
- PRIMER INTENT DE MESURAR L'EDAT DEL COMPARTIMENT MARÍ DE ¹⁴C DE LES AIGÜES COSTANERES DE LES ILLES BALEARS *per Mark Van Strydonck, Mathieu Boudin i Damià Ramis.*

NOTA DE TRESORERIA

Benvolgut / da Soci / a:

Com ja molts de vosaltres deveu saber, la secció de tresoreria de la SHNB ha tengut en els darrers anys certs problemes que han fet que el cobrament de les quotes s'endarrerís moltíssim.

Des del 2009 estam treballant per solucionar aquesta situació. Començarem a fer feina en la normalització dels cobraments a finals del 2009 cobrant les quotes del 2008, així com al novembre del 2010 cobrarem les quotes del 2009.

Enguany, tenint en compte els temps que corren, ens hem proposat posar fil a l'agulla i normalitzar definitivament la situació. Com sabeu, en períodes de crisi econòmica, el principal suport de la SHNB som els socis. I per poder mantenir l'activitat de la Societat ens resulta imprescindible actualitzar el tema econòmic.

Per aquesta raó, us volem informar que en les pròximes setmanes procedirem a fer el cobrament de les quotes de l'any passat (2010) dels socis que estàveu d'alta aquell any. D'aquesta forma, ja tindrem el tema de tresoreria al dia.

La nostra intenció és, a més, poder cobrar les quotes corresponents a enguany a finals d'aquest 2011 a tots els socis, però això encara està molt enfora i queda molta feina per fer abans.

Us agrairíem que si s'ha produït qualche canvi en les vostres dades bancàries o personals (direcció, email o telèfon de contacte, ...) ens ho faceu saber el més aviat possible.

Vos demanam disculpes per endavant pels possibles problemes i inconveniències que aquest fet us pugui causar i també vos donam les gràcies per la vostra ajuda i comprensió.

També aprofitam per recordar-vos que les portes de la Societat estan obertes cada dilluns horabaixa (C/ Margarida Xirgu, 16 bxs a Palma de 17 a 20 h) i que disposau d'aquest correu per posar-vos en contacte amb noltros. Si hi ha alguna qüestió sobre tresoreria, no dubteu d'escriure al meu correu (miria_vr@yahoo.com) o de telefonar-me (610396764) personalment.

En cas que us faltin fitxes del Bioatles, qualche Bolletí o alguna de les monografies, que disposam a preu reduït per als socis, ens ho podeu fer saber per qualsevol dels canals esmentats i us ho farem arribar el més aviat possible.

Atentament

Maria Vidal Rigo

Tresorera de la Societat d'Història Natural de les Balears

ACTIVITATS EN PREPARACIÓ

2, 4 i 7 de maig. Taller d'iniciació a la fotografia digital d'aproximació

Vicenç Pla

Els dies 2 i 4, sessions teòriques, de les 18h a les 20:30h al local de la SHNB

El dia 7, sortida al camp i sessió pràctica, de les 9h a les 14h.

Places limitades: 20. Cal fer reserva de plaça a l'adreça: shnb@shnb.org

21 o 22 de maig, pendent de confirmar. Itinerari botànic

Miquel Àngel Conesa

Conferència, a càrrec de Lluç Mas, en motiu de la presentació de la Monografia 16 de la Societat

Lloc: Observatori Astronòmic de Mallorca. Data pendent de confirmar.

Conferència Geologia de la Lluna, a càrrec de Damià Crespí, en motiu de la presentació de la Monografia 16 de la Societat

Lloc: Societat d'Història Natural de les Balears. Data pendent de confirmar.

Entrega del Premi Bartomeu Darder, en la seva 13a edició, a Meike Köhler i Salvador Moyà-Solà

Lloc: Societat d'Història Natural de les Balears. Data pendent de confirmar.

24, 25 i 26 de novembre. Jornades: El carst, patrimoni natural de les Illes Balears

Lloc: Universitat de les Illes Balears

Podeu trobar més informació sobre les activitats en preparació a la web de la Societat: www.shnb.org

LES PUBLICACIONS DE LA SOCIETAT

MONOGRAFIES DE LA SOCIETAT

- 1 Taxonomía, Biogeografía y Conservación de Pteridófitos (1990). RITA, J. (ed.). 12 € (socis), 15 € (no socis)
- 2 Història natural de l'arxipèlag de Cabrera (1993). ALCOVER, J.A.; BALLESTEROS, E. i FORNÓS, J.J. (eds.) 30 € (socis), 50 € (no socis)
- 3 El carst i les coves de Mallorca (1995). **Exhaurida**
- 4 S'Albufera de Mallorca (1995). MARTÍNEZ-TABERNER, A. i MAYOL, J. (eds.). **Veure annex, oferta Ed. Moll**
- 5 Fauna Endèmica de les Illes Balears (1996). PONS, G.X. i PALMER, M. **Exhaurida**
- 6 Ecologia de les Illes (1999). ALCOVER, J. A. (coord.). 10 € (socis), 15 € (no socis)
- 7 Guia de la Caça a les Illes Balears. Gestió cinegètica i formació del caçador (2000). SEGUÍ, B. 8 € (socis), 12 € (no socis)
- 8 Les Balears abans dels humans (2000). ALCOVER, J.A.; LLABRÉS, M. i MORAGUES, L. (coords.) **Exhaurida**
- 9 El Canvi Climàtic: passat, present i futur (2001). PONS, G.X. i GUIJARRO, J.A. (eds.). 10 € (socis), 15 € (no socis)
- 10 Introducción a la Geografía Física de Menorca (2003). ROSSELLÓ, V.M.; FORNÓS, J.J. i GÓMEZ-PUJOL, L. 10 € (socis), 15 € (no socis)
- 11 Història Natural del Migjorn de Menorca: el medi físic i l'influx humà (2004). FORNÓS, J.J.; OBRADOR, A. i ROSSELLÓ, V.M. (eds.). 20 € (socis), 30 € (no socis)
- 12 Proceedings of the international symposium insular vertebrate evolution the palaeontological approach (2005). ALCOVER, J.A. i BOVER, P. (eds.). 30 € (socis), 50€ (no socis)
- 13 Conferències de les Jornades de Commemoració i Estudi de l'eclipsi total de Sol a la Mallorca de 1905 (2005). AMENGUAL, A.; PONS, G.X. i MARCH, J. (eds.). 20 € (socis), 30 € (no socis)
- 14 Geomorfologia litoral i Quaternari. Homenatge a Joan Cuerda Barceló (2007). PONS, G. X. i VICENS, D. (Eds.) 20 € (socis), 30 € (no socis)
- 15 Geomorfología litoral. Migjorn y Llevant de Mallorca (2007). FORNÓS, J.J.; GINÉS, J. i GÓMEZ-PUJOL, L. (eds.) 20 € (socis), 30 € (no socis)

ALTRES PUBLICACIONS DE LA SOCIETAT

- Biologia del cranc exòtic *Percnon gibbesi* (Decapoda: Plagusidae) al litoral de Mallorca: Morfometria, trofisme i fecunditat (2005)
- Estat del medi ambient. Illes Balears 1998-1999 (2001).
PONS, G.X. i MORAGUES, L. (coord.)
- L'eclipsi total de Sol a la Mallorca de 1905. Els observadors estrangers i els seus treballs (2005).
PONS, G.X. i AMENGUAL, A.
De franc (socis), 10 € (no socis)

LES PUBLICACIONS DE LA SOCIETAT

JORNADES DE MEDI AMBIENT

II Jornades del Medi Ambient de les Balears (1990). 5 € (socis), 10 € (no socis)

III Jornades del Medi Ambient de les Balears (2001). De franc (socis), 10 € (no socis)

IV Jornades del Medi Ambient de les Balears (2004). De franc (socis), 10 € (no socis)

V Jornades del Medi Ambient de les Balears (2008). De franc (socis), 10 € (no socis)

ANNEX. MONOGRAFIES CIENTÍFIQUES DE L'EDITORIAL MOLL

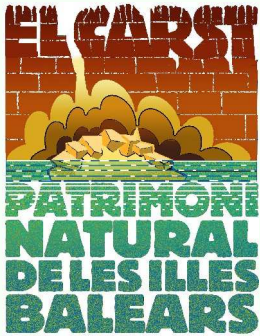
El nostre consoci Francesc de B. Moll ofereix als nostres associats la possibilitat de comprar qualsevol títol de la col·lecció Monografies científiques de l'Editorial Moll amb un descompte del 20%.

Adjuntam a continuació la relació de títols d'aquesta col·lecció. Els socis interessats es poden posar en contacte amb l'Editorial Moll per correu electrònic (info@editorialmoll.cat), per telèfon (971761422), per fax (971726252), o passant personalment per les oficines (Carrer Can Valero, 25. Polígon Industrial Can Valero de Palma).

ISBN	MONOGRAFIES CIENTÍFIQUES	PVP
978-84-273-317-1	1. Josep A. Alcover Tomàs. LES QUIMERES DEL PASSAT. ELS VERTEBRATS FÒSSILS DEL PLIO-QUATERNARI DE LES BALEARS I PITIÛSES. 1a ed. 1981. 268 p. 23 x 16 cm. Edició enquadernada en tela	20,00 € 26,00 €
978-84-273-424-6	2. R.H. Mac Arthur, E.O. Wilson. TEORIA DE LA BIOGEOGRAFIA INSULAR. Trad.: Aina Bonner. 1a ed. 1983. 200 p. 23 x 16 cm.	15,00 €
978-84-273-0445-1	3. Josep A. Alcover Tomàs - Helmut Hemmer, Eds. HISTÒRIA BIOLÒGICA DEL FERRERET. (Alytes muletensis). 1a ed. 1985. 256 p. 23 x 16 cm.	24,00 €
978-84-273-532-8	4. Xavier Bellés Ros. FAUNA CAVERNÍCOLA I INTERSTICIAL DE LA PENÍNSULA IBÈRICA I LES ILLES BALEARS. 1a ed. 1988. 208 p. 23 x 16 cm.	28,50 €
978-84-273-6506-3	6. Antoni Martínez Taberner, Joan Mayol Serra. S'ALBUFERA DE MALLORCA. 1a ed. 1996. 232 p. 24 x 17 cm.	30,00 €
978-84-273-6507-0	7. Onofre Rullan Salamanca. LA CONSTRUCCIÓ TERRITORIAL DE MALLORCA. Pròleg de Bartomeu Barceló Pons. 1a ed. 2003. 436 p. 24 x 17 cm.	50,00 €
978-84-273-6508-7	8. Miquel Duran Ordinyana. NOMS I DESCRIPCIONS DELS PEIXOS DE LA MAR CATALANA. Tom 1. Àgnats, Condrictis, Osteïctis (1a part). Pròleg de Joan Veny Clar. 1a ed. 2008. 464 p. 24 x 17 cm.	30,00 €

JORNADES: EL CARST, PATRIMONI NATURAL DE LES ILLES BALEARS

24, 25 i 26 de novembre

Logotip de les Jornades,
dissenyat per Miquel Trias,
consoci de la Societat
d'Història Natural i de
l'Speleo Club Mallorca

El modelat càrstic constitueix un dels tres grans modelats que han treballat per sobre i per sota terra de les nostres illes i ha contribuït notablement al paisatge que tenim. Els valors relacionats amb el carst són nombrosos i importants tant des d'un punt de vista històric com des d'un punt de vista científic. Aquests són els motius que fan que organitzem unes jornades de tres dies de durada per a posar al dia els coneixements que es tenen sobre el carst de les Illes Balears i donar-les a conèixer als estudiosos i al públic en general.

A més de les Jornades, s'editarà un Monogràfic que aglutini tots els temes relacionats amb el carst de les nostres Illes.

A continuació us presentam el programa provisional de les Jornades:

Dijous, 24 de novembre

09:00-10:30 Recepció i lliurament del material als assistents
10:30-11:00 Inauguració de les Jornades
11:00-14:30 Conferències
13:30-16:00 Descans
16:00-20:00 Conferències

Divendres, 25 de novembre

09:30-13:30 Conferències 13:30-16:00 Descans
16:00-18:30 Conferències
18:30-19:00 Descans
19:00-20:00 Taula rodona: "Protecció de cavitats"
20:00-20:30 Cloenda de les Jornades

Dissabte, 26 de novembre

09:00-17:00 Visita a una cavitat

Les conferències se centraran en el següents temes: modelat exocàrstic, tipologia de les cavitats, fauna cavernícola, flora de les entrades, arqueologia, paleontologia, mineralogia, darrers avanços exploratoris, etc. I els conferenciants seran Àngel Ginés, Joaquín Ginés, Joan J. Fornós, Francesc Gràcia, Josep Antoni Rosselló, Pere Bover, Jordi Serra-Cobo, Damià Ramis, etc.

Se sol·licitaran crèdits a la Conselleria d'Educació i a la UIB.

Fins el dia 10 de novembre de 2011 es podrà fer la inscripció al lloc web de la SHNB:
http://www.shnb.org/SHN_jornadesCarst

Preu de la inscripció : 40 € (Inclou l'excursió dd dissabte)

Per obtenir informació més actualitzada sobre les Jornades podeu visitar el web de la Societat.

Participen en l'organització de les Jornades la Societat d'Història Natural, la Universitat de les illes Balears, la Federació Balear d'Espeleologia i l'Speleo Club Mallorca i el Comitè Organitzador està format per Guillem X. Pons, Francesc Gràcia, Damià Vicens, Joaquín Ginés i Antelm Ginard.

